

Встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) здійснюється з метою визначення в натурі (на місцевості) метричних даних земельної ділянки, у тому числі місцезнаходження поворотних точок меж земельної ділянки та їх закріплення межовими знаками.

Власник земельної ділянки має право вимагати від власника сусідньої земельної ділянки сприяння встановленню твердих меж, а також відновленню межових знаків у випадках, коли вони зникли, перемістились або стали невидимими.

Основні випадки, в яких виникає необхідність встановлення меж земельної ділянки:

- втрата чи пошкодження раніше встановлених межових знаків;
- проведення будівельних робіт на земельній ділянці (у т. ч. при встановленні огорожі земельної ділянки);
- під час вирішення межових спорів із власниками сусідніх земельних ділянок;
- буріння свердловин;
- придбання земельної ділянки новим власником тощо.

Встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) здійснюється на основі технічної документації із землеустрою, якою визначається місцезнаходження поворотних точок меж земельної ділянки в натурі (на місцевості).

Технічна документація із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) розробляється, на відміну від інших випадків, **без надання дозволу** органів місцевого самоврядування у разі передачі у власність чи користування земельної ділянки державної чи комунальної власності, на якій розташовано житловий будинок, право власності на який зареєстровано. Така технічна документація розробляється на замовлення власника житлового будинку.

Контакти найближчого місцевого центру / бюро правової допомоги

БЕЗОПЛАТНА
ПРАВОВА
ДОПОМОГА

0 800 213 103

БЕЗОПЛАТНА
ПЕРВИННА
ПРАВОВА
ДОПОМОГА

надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань

складення заяв, скарг та інших документів правового характеру (крім документів процесуального характеру)

захист

здійснення представництва інтересів у судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами

складення документів процесуального характеру

для усіх громадян

для визначених законом категорій громадян

! не обов'язково надавати документи, що посвідчують особу

! слід надати документи, які підтверджують право на безоплатну вторинну правову допомогу

0 800 213 103
www.legalaid.gov.ua

ПРАВОВА ДОПОМОГА ПОРУЧ
у точках доступу ■ телефоном ■ онлайн

Дізнайтеся детальніше про надання безоплатної правової допомоги

**ВСТАНОВЛЕННЯ
МЕЖ
ЗЕМЕЛЬНОЇ
ДІЛЯНКИ**

УКЛАДАННЯ ДОГОВОРУ ІЗ ЗЕМЛЕВПОРЯДНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

Розробниками технічної документації із землеустрою, у тому числі й щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості), є:

- юридичні особи, які мають необхідне технічне обладнання та в складі яких працюють за основним місцем роботи не менше двох сертифікованих інженерів-землепорядників, які є відповідальними за якість робіт із землеустрою;
- фізичні особи – підприємці, які володіють необхідним технічним і технологічним забезпеченням та є сертифікованими інженерами-землепорядниками, відповідальними за якість робіт із землеустрою.

Інженери-землепорядники сільських (селищних) рад не мають права здійснювати роботи зі встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості).

З переліком землепорядних організацій можна ознайомитися на сайті Держгеокадастру land.gov.ua у розділі «Напрями діяльності / Сертифікація» або у територіальному органі Держгеокадастру.

НЕОБХІДНІ ДОКУМЕНТИ

- копія документа, що посвідчує право власності (користування) на земельну ділянку (за наявності);
- рішення відповідного органу місцевого самоврядування або органу виконавчої влади про надання дозволу на відведення земельної ділянки у власність (користування) з викопіюванням, на якому зазначене її місце розташування (якщо такий дозвіл вимагається);
- копія документа, що підтверджує право власності на нерухоме майно, яке знаходиться на цій земельній ділянці (за наявності);
- копія документа, що посвідчує особу, та ідентифікаційного коду.

ВАРТІСТЬ ТА СТРОКИ

Вартість встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) та строки виконання таких робіт залежать від площі земельної ділянки, складності робіт та інших чинників і відображаються у договорі.

МЕЖОВІ ЗНАКИ НЕ ВСТАНОВЛЮЮТЬСЯ:

- у спільних поворотних точках меж суміжних земельних ділянок, на яких раніше встановлено межові знаки;
- у місцях, де їх установка неможлива (на водних об'єктах, при забороні проведення земляних робіт). У такому разі поворотні точки меж земельної ділянки можуть позначатися маркуванням фарбою;
- у поворотних точках меж земельних ділянок, які у визначеному законодавством порядку надані (передані) для розміщення, будівництва, експлуатації та обслуговування лінійних об'єктів: споруд опорних конструкцій (опори, стояки опор) повітряних ліній електропередачі, радіорелейних ліній та ліній зв'язку;
- за бажанням власника (користувача) — у разі якщо межі земельних ділянок у натурі (на місцевості) збігаються з природними та штучними лінійними спорудами і рубежами (річками, струмками, каналами, лісосмугами, шляхами, шляховими спорудами, парканами, огорожами, фасадами будівель тощо).

ПОРЯДОК ВСТАНОВЛЕННЯ МЕЖ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ В НАТУРІ (НА МІСЦЕВОСТІ)

Встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) проводиться відповідно до топографо-геодезичних і картографічних матеріалів за допомогою спеціальних пристроїв.

Межі земельної ділянки в натурі (на місцевості) закріплюються **межевими знаками** встановленого зразка.

Закріплення межовими знаками меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) інженер-землепорядник здійснює у присутності власника (користувача) земельної ділянки, власників (користувачів) суміжних земельних ділянок або уповноважених ним (ними) осіб.

Повідомлення власників (користувачів) суміжних земельних ділянок про дату і час проведення робіт із закріплення межовими знаками меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) здійснюється виконавцем не пізніше ніж **за п'ять робочих днів** до початку робіт.

повідомлення принаймні за 5 робочих днів

з фіксацією повідомлення

за відсутності контактів через оголошення у пресі

Повідомлення надсилається **рекомендованим листом**, кур'єрською поштою чи іншими засобами зв'язку, які забезпечують фіксацію повідомлення.

Власники (користувачі) суміжних земельних ділянок, місце проживання або місцезнаходження яких невідоме, повідомляються через **оголошення у пресі** за місцезнаходженням земельної ділянки.

Закріплення межовими знаками меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) може здійснюватися за відсутності власників (користувачів) суміжних земельних ділянок у випадку їх нез'явлення, якщо вони були **належним чином повідомлені** про час проведення зазначених робіт, про що зазначається в акті приймання-передачі межових знаків на зберігання.

Непогодження сусідом меж земельної ділянки не є саме по собі законною підставою для прийняття рішення органом місцевого самоврядування про відмову у затвердженні технічної документації на земельну ділянку та відмови у передачі такої земельної ділянки у власність заявника (див., наприклад, постанову Верховного Суду від 18.04.2018 у справі №346/4408/15-ц).

Передача межових знаків на зберігання власнику (користувачу) земельної ділянки здійснюється **за актом приймання-передачі** межових знаків на зберігання.

Власники землі та землекористувачі, у тому числі орендарі, зобов'язані **дотримуватися меж** земельної ділянки, закріпленої в натурі (на місцевості) межовими знаками встановленого зразка.

ВИРІШЕННЯ СПОРУ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ МЕЖ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ

Органи місцевого самоврядування вирішують земельні спори у межах населених пунктів щодо меж земельних ділянок, що перебувають у власності та користуванні громадян, та додержання громадянами правил добросусідства. Спори щодо розмежування меж районів у містах, за межами населених пунктів вирішує Держгеокадастр.

У разі незгоди власників землі або землекористувачів з рішенням органів місцевого самоврядування або Держгеокадастру спір вирішується судом.